

Życie duchowe i modlitwa*

Rozdział szósty: Kim są ci, którzy szybciej postępują w życiu duchowym?

M. Cécile Bruyère OSB

* Kolejne rozdziały książki drukujemy w „Christianitas” od nr 45/46.

¹ Hbr 6, 19.

Być może warto zastanowić się teraz, jakie są najszybsze drogi do osiągnięcia prawdziwej jedności z Bogiem, nawet zanim śmierć otworzy nam dostęp *usque in interiora velaminis*¹. Jest to ciekawe i owocne studium, które łatwo można przeprowadzić z pomocą świętych Pism; i nie mając zamiaru wyczerpywać go tutaj całkowicie, ograniczymy się tylko do wyłożenia naszej myśli w kilku ogólnych rozważaniach, które każdy łatwo będzie mógł w stosunku do siebie zastosować.

Pokora i duchowe dzieciństwo

Szybciej i pewniej niż inni osiągają zjednoczenie ci, którzy nie mają żadnej myśli o wielkości, którzy nie mają zamiaru się z czymkolwiek obnosić ani posiadać wiedzy, sprytu, charakteru, którzy – jednym słowem – nie mają żadnych pretensji. Nauczylismy się tego od naszego cudownego Mistrza: *Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis*². Albo jeszcze: *Amen dico vobis: Nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum*³. Bardzo często w Piśmie Świętym Królestwo Niebieskie oznacza niewątpliwie nie tylko niebieskie Jeruzalem, ale także kulminacyjny punkt życia duchowego.

Między duchowym dzieciństwem a pokorą istnieje widoczna więź. Niemniej jako że niektóre dusze, zmęczone już troskami i walkami życia chrześcijańskiego, mogłyby z przestraczem zauważyć, że nie odczuwają już w sobie ani świeżości uczuć, ani duchowej młodości, Nasz Pan wychodzi naprzeciw tym obawom; i daje tym zmęczonym duszom sposobność do odnowienia ich młodości. Dobrze wie, że jeśli istnieją dusze, które rozpoczynają drogę z wdzięczną prostotą łatwo rozwiązującą największe pro-

² Mt 11, 25.

³ Tamże, 18, 3.

blemy życia duchowego, to inne przeciwnie, na tym poprzestają i odzyskują tę prostotę jedynie poprzez całkowitą przemianę swojej natury. Dlatego mówi im: *Venite ad me, omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suave, et onus meum leve est*⁴.

⁴ Tamże, 11, 28-30.

Te teksty są z pewnością znane, ale wymagają dokładnego zagłębienia się w nie. Pan zwraca się do dusz zmęczonych, wyczerpanych przez walkę. Pokazuje im, że mogą kroczyć tak jak inne; obiecuje im pomoc; daje im nawet za punkt oparcia własny przykład: „Nie lękajcie się, powiada, waszej nędzy, weźcie moje jarzmo; róbcie to, co i ja robiłem w moich trudach na ziemi: byłem cichy i pokorny sercem. Jeśli zastosujecie się do tego przykładu, odnajdziecie pokój duszy, czyli ten pokój, który jest spokojem ładu i który wtedy, kiedy zapanowuje ostatecznie w ludzkiej duszy, jest wręcz niebem na ziemi”.

Dlatego dusze, które pielęgnują łagodność i pokorę serca i przybierają tę postawę wobec Boga, wobec bliźniego, wobec samych siebie, podążają wielkimi krokami do uświęcenia: *Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram*⁵, mówi Nasz Pan. Psalmi także głoszą umiłowanie Boga dla tych, którzy są łagodni: *Diriget mansuetos in iudicio docebit mites vias suas*⁶. Księga Przysłów zawiera tę samą naukę: *Melius est humiliari cum mitibus quam dividere spolia cum superbis*⁷. Wreszcie mąż wielkiej kontemplacji, Mojżesz, otrzymuje taką pochwałę od Ducha Świętego: *Erat enim Moses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra*⁸.

⁵ Mt 5, 4.

⁶ Ps 24, 9.

⁷ Prz 16, 19.

⁸ Lb 12, 3.

Skrucha

Jednak łagodność i pokora nie są jedynymi cechami duszy, które poruszają serce naszego Boga; prawdziwa skruca, głęboki żal za przewinienia jest jeszcze jednym środkiem do osiągnięcia szybkiego postępu: *Pater peccavi in caelum et coram te iam non sum dignus vocari filius tuus*⁹. I sercu Ojcowskiemu już to wystarczy; udziela nie tylko przebaczenia, ale pełnię dóbr, o które chce niejako uzupełnić skrucę. Dawid dobrze znał tę Boską skłonność, gdy mówił: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum Deus non spernet*¹⁰.

⁹ Łk 15, 21.

¹⁰ Ps 50, 19.

Zawierzenie

Ci jeszcze postępują szybciej na drogach Bożych, którzy odrzucają troski i niekończące się przewidywania zgodnie z nauką Naszego Pana, Jezusa Chrystusa: *Sollicita es et turbaris erga Plurami, porro unum est necessarium*¹¹. Albo jeszcze: *Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducabimus? aut: Quid bibemus?, aut: Quo operiemur? Haec enim omnia gentes inquirunt... Nolite ergo esse solliciti in crastinum... Sufficit diei malitia sua*¹². Święty Paweł nalega i naucza chrześcijan, w jaki sposób łatwo można ukrócić wszelką troskę: *Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione*¹³. I w innym miejscu: *Volo autem vos sine sollicitudine esse*¹⁴. Takie jest także zalecenie świętego Piotra: *Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis*¹⁵. Zbyteczne jest przytaczanie niezliczonych fragmentów, w których Duch Święty uczy nas, że zmartwienie i przesadne przewidywania są wrogami życia duchowego; Nasz Pan sam wskazał na tę szkodliwą skłonność jako jedną z przyczyn, które zagłuszają dobre ziarno: *Quod autem in spinis cecidit hii sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur et non referunt fructum*¹⁶.

Zaufanie

Szybko postępują ci, którzy ślepią ufają w dobroć Boga; kompromitują w ten sposób Ojca Niebieskiego i udaje im się Mu skraść najwspanialsze względy: *Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se!*¹⁷ Kim jest ten dobry Duch, jeśli nie pełnią miłości i urzeczywistnieniem się Boskiego zjednoczenia? *Nolite itaque amittere confidentiam vestram quae magnam habet remunerationem*¹⁸.

Nie chodzi w tych słowach o zaufanie, które się waha i chwieje, ale o to samo, które kazało mówić świętemu mężowi Hiobowi: *Etiam si occiderit me in ipso sperabo verumtamen vias meas in conspectu eius arguam*¹⁹, albo o taką, jaką widzimy w Psalmie: *In te Domine speravi non confundar in aeternum in iustitia tua libera me*²⁰. Dawid mówi wręcz, że dzięki takiemu zaufaniu można otrzymać z Nieba liczne skarby: *Quam magna multitudo dulcedinis tuae Domine eis qui sperant in te*²¹. Potwierdza to Jeremiasz, kiedy

¹¹ Łk 10, 41-42.

¹² Mt 6, 31-34.

¹³ Fp 4, 6.

¹⁴ I Kor 7, 32.

¹⁵ I P 5, 7.

¹⁶ Łk 8, 14.

¹⁷ Tamże, 11, 13.

¹⁸ Hbr 10, 35.

¹⁹ Hiob 13, 15.

²⁰ Ps 30, 2.

²¹ Tamże, 30.

mówi: *Bonus est Dominus sperantibus in eum animae quaerenti illum*²². Jest to także droga bezpieczna, gdyż Dawid zapewnia, że Bóg staje się tarczą dla tych, którzy Mu ufają: *Scutum est omnium sperantium in se*²³. Izajasz duszom ufającym przypisuje nadprzyrodzone i cenne przywileje: *Qui autem sperant in Domino mutabunt fortitudinem adsument pinnas sicut aquilae current et non laborabunt ambulabunt et non deficient*²⁴. Czyż nie jest to zapewnienie, że zaufanie Bogu, oprócz ostatecznego zwycięstwa, gwarantuje najpewniejszy wzlot ku kontemplacji?

²² Lam 3, 25.

²³ 2 Sam 22, 31.

²⁴ Iz 40, 31.

Z pewnością nie ma nic bardziej odrażającego i niesprawiedliwego nad służalczą nieufność, która sprawia, że wątpimy w nieskończoną miłość Boga. Powinniśmy spodziewać się wszystkiego od Boskiej hojności według słów Apostoła: *Qui etiam Filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit*²⁵. Te myśli są jak świat. Bóg mówił już przez usta Ezechiela: *Quod perierat requiram et quod abiectum erat reducam et quod confractum fuerat alligabo et quod infirmum erat consolidabo et quod pingue et forte custodiam et pascam illas in iudicio*²⁶. Czyż krwawą obrazą uczynioną Bogu nie jest to, że nie uznajemy Jego miłosiernych zamiarów i upieramy się przy lęku pomimo owej zasady zaufania? Czyż nie jest to głębokie zranienie dla Pana? I czy możemy się dziwić, że święty Benedykt jako konkluzję życia duchowego podał te dwie wspaniałe sentencje: *Spem suam Deo committere. Et de Dei misericordia numquam desperare*²⁷?

²⁵ Rz 8, 32.

²⁶ Ez 34, 16.

²⁷ Reguła św. Benedykta,

4, 41-74.

Miłość bratnia

Ci, którzy ubiegają się o Boskie względy, sami muszą okazać się hojnymi i szczodrymi w stosunku do bliźnich. Dostarczamy Bogu miary Jego łask bardziej, niż myślimy; i często Jego zachowanie wobec nas jest kalką naszego zachowania wobec braci: *Quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis*²⁸. Surowość, oschłość, hardość gwarantują nam ze strony Boga sprawiedliwą zapłatę. Dowodem na to są słowa Pana Jezusa, który zdaje się określać sens Boskiego sądu: *Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minimis his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam*²⁹. Miłość zaś jest wyróżnikiem prawdziwych uczniów Chrystusa, który nauczał jej Apostołów, mówiąc

²⁸ Łk 6, 38.

²⁹ Mt 25, 45-46.

³⁰ J 13, 34-35.

³¹ Iz 1, 17-18.

³² 1 J 3, 14.

³³ Tamże, 2, 10.

³⁴ Ga 6, 2.

³⁵ J 17, 20-21.

im: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem; sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis: si dilectionem habueritis ad invicem*³⁰. Dziełom miłosierdzia prorok przypisuje wręcz odpuszczenie grzechów: *Discite benefacere quaerite iudicium subvenite oppresso iudicate pupillo defendite viduam et venite et arguite me dicit Dominus si fuerint peccata vestra ut coccinum quasi nix dealbabuntur et si fuerint rubra quasi vermiculus velut lana erunt*³¹.

Miłość bliźniego jest również oznaką prawdziwego życia: *Nos scimus quoniam translati sumus de morte in vitam quoniam diligimus fratres; qui non diligit manet in morte*³². *Qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est*³³. Święty Paweł żąda, by ta miłość dokonywała się kosztem samego siebie: *Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem Christi*³⁴. Jednak to, co rzuca więcej światła na całą tę naukę, to słowa samego Zbawiciela: *Non pro his [Apostolorum] autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint sicut tu Pater in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti*³⁵. Jak zatem ktoś, kto zrywa jedność, mógłby skorzystać z tej modlitwy, prawdziwego źródła wszelkiego uświęcenia?

Zerwanie ze światem

³⁶ Łk 14, 33.

³⁷ Mt 5, 40.

³⁸ 1 Kor 9, 25.

Ci, którzy podążają krokiem jeszcze szybszym, to ci, którzy dobrowolnie i wytrwale ogołacają się z tego, co posiadają, lub z tego, czym są: *Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus*³⁶. Co Nasz Pan wyraża jeszcze w ten sposób: *Et ei, qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, remitte ei et pallium*³⁷. Ta łatwość oddawania tego, co posiadamy, oznacza oderwanie niezbędne dla tych, którzy chcą wznieść się na skrzydłach ducha. Taka jest również reguła atlety: *Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinere*³⁸.

Męstwo

Wreszcie ci, których bieg jest prędko, to ci, którzy przywdziewają pancerz odwagi i nie lękają się przeszkód: *Quis nos separabit a caritate Christi tribulatio an angustia an persecutio an fames an*

*nuditas an periculum an gladius sicut scriptum est quia propter te mortificamur tota die aestimati sumus ut oves occisionis sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos*³⁹. Ci gwałtownicy zdobywają szturmem Królestwo Niebieskie; do nich słusznie odnoszą się te słowa: *Vincenti dabo ei manna absconditum et dabo illi calculum candidum et in calculo nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit*⁴⁰. Ten tajemniczy pokarm oraz ta tajemnicza nazwa – czyż nie są one wielkim sekretem, jaki Bóg powierza duszy, kiedy osiąga doskonałą miłość i urzeczywistnienie swojego zjednoczenia z Niebieskim Oblubieńcem? ■

³⁹ Rz 8, 35-37.

⁴⁰ Ap 2, 17.

Tłum. Jan Kaznowski